

## A nemzetbiztonsági szolgálatok felett gyakorolható alkotmányossági kontroll lehetséges eszközei

### 1. BEVEZETÉS

A nemzetbiztonsági szolgálatok működésének szükségessége a társadalom biztonságos létezésének érdekében nélkülözhetetlen. Az államgépezet rendszerén belül e szervek strukturális és funkcionális meghatározása normatív szinten megtörténik, ennek ellenére mégis egyértelműen konstatálható, hogy az átláthatóság korlátozása mereven átszövi a nemzetbiztonsági szolgálatok működését.

A fentiek alapján a nyilvánosság problémája kapcsán egyrésztől beszélünk a lakosság nemzetbiztonsági szolgálatokról való bármiféle ismeretéről. A nyilvánosság másrésztől vizsgálható a titkosszolgálatok ellenőrzésére létrehozott szervek tekintetében is. Vajon a nemzetbiztonsági szolgálatok feletti felügyeletre hatáskörrel rendelkező szervek rendelkeznek-e olyan jogosítványokkal, melyek képessé teszik őket az ellenőrzéshez szükséges információk megszerzésére?

E rövid tanulmányban megvizsgálom a nemzetbiztonsági szolgálatok feletti parlamenti ellenőrzés intézményeit. Ennek kapcsán elemzést igényel a politikai és jogi kontroll elhatárolására, hiszen a parlament a politikai érdekek által leginkább befolyásolt fórum. Így megpróbálok választ adni arra, hogy az titkosszolgálatok feletti ellenőrzés esetleges politikai meghatározottsága mennyiben befolyásolja a hatékony kontroll érvényesülését.

### 2. A JOGI ÉS POLITIKAI KONTROLLRÓL ÁLTALÁBAN

A titkosszolgálatok feletti kontroll kétirányú. A kontrollnak egyrésztől garantálnia kell, hogy a különböző nemzetbiztonsági szervek tevékenységüket az Alaptörvénybe és a jogszabályokba foglalt rendelkezések betartásával, lehetőségeiken történő túlterjeszkedés nélkül, az adott állam biztonsága érdekében végezzék. Másrésztől titkosszolgálatok számára is biztosítja a szükséges garanciális szempontok érvényesülését arra vonatkozóan, hogy tevékenységüket kizárólag szakmai szempontok alapján, a különböző politikai pártok és egyéb nyomásgyakorló – nemzetbiztonsági szolgálatokon kívüli – szervek érdekeitől függetlenül

---

[1] SZE Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, jogász. Témavezető: Dr. Erdős Csaba PhD, egyetemi adjunktus, SZE Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi és Politikatudományi Tanszék.

végezhessék.<sup>2</sup> Mindezekhez kapcsolódóan, a nemzetbiztonsági szolgálatok feletti alkotmányossági kontroll vizsgálatának immanens része a jogi és politikai kontrolltípusok részletes elemzése, melynek meghatározó szerepe van az egyes ellenőrzési mechanizmusok hatékonyságában.

Érdemes már az elején kiemelni, hogy az általam vizsgált jogi és politikai kontrollmechanizmusok nem azonosak a közigazgatás feletti politikai és jogalkalmazói kontroll eszközeivel. A közigazgatás politikai kontrollja ugyanis azokat az eljárásokat öleli fel, amelyek során vagy eredményeként a kormányzás szereplői (elsősorban az Országgyűlés, a Kormány és a helyi önkormányzatok, de részben a miniszterek és a nem kormányzati szervek közül például központi hivatalok vezetői is) meghozzák a közigazgatás működésének fő irányait, intézményrendszerével és módszereivel kapcsolatos döntéseket. A közigazgatás jogalkalmazói kontrolljának szereplői ezzel szemben nélkülözik a kormányzás során élvezett alapvető döntési felhatalmazást, tevékenységük a közigazgatás működésének szabályosságával (törvényesség, alkotmányosság, gazdaságosság, célszerűség, hatékonyság, biztonságosság) kapcsolatos vizsgálatokra, értékelésekre és döntésekre terjed ki.<sup>3</sup> Ennek ellenére az sem kizárt, hogy bizonyos esetekben a két kontrolltípus valamilyen formában lefedi egymást.

A jogi és politikai ellenőrzés közötti különbség nem csak a kontrollt gyakorló szervet határozza meg, hanem az ellenőrzés módját is. A politikai szervek értékvalasztás mentén hoznak döntést, és döntésüket célszerűségi megfontolások befolyásolják, mint például gazdaságossági, morális, eredményességi kérdések. Ezzel szemben a jogi döntéseket valamilyen jogi autoritás alapozza meg, tehát a jogszabályok betartásának, betartatásának a kívánalma. Ez a titkos információgyűjtést illetően azt jelenti, hogy a nemzetbiztonsági szervek jogszerűen folytatnak-e megfigyelést. Megjegyzendő, hogy a jogi és politikai kontroll párhuzamosan is érvényesíthető.<sup>4</sup> Azonban a politikai ellenőrzés nem korlátozható kizárólag a célszerűségi szempontú vizsgálatokra, hiszen a „politikai” fogalma alatt a párpolitikai jellegű determináció is kétségtelenül befolyásoló tényező. Így a nemzetbiztonsági szolgálatok feletti ellenőrzés tulajdonképpen már 3 dimenzióban képzelhető el:

1. Jogi (jogszerűségi) kontroll, mely az Alaptörvénynek és a jogszabályoknak való megfelelő működést vizsgálja.
2. Politikai (célszerűségi) kontroll, ami a nemzetbiztonsági szolgálatok hatékonyságával kapcsolatos ellenőrzésre terjed ki.

---

[2] GULYÁS ATTILA: Politikai és jogi kontroll a nemzetbiztonsági szervek felett, in CSINK LÓRÁNT (szerk.): *A nemzetbiztonság kihívásainak hatása a magánszférára*, 2017, Varg Kft., Budapest, 125–126. o.

[3] VARGA ZS. ANDRÁS: *Közigazgatás és kontroll*, 2014, NKE, 4. o.

[4] CSINK LÓRÁNT – TÖRÖK RÉKA: Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete a Szabó és Vissy kontra Magyarország ügyben. A magánszféra védelme és a titkos információgyűjtés dilemmái, in *Jogesetek Magyarázata*, 2017/4. szám, 76. o.

3. Politikai (érdekorientált) kontroll, amelynek alapját a hatalomért folytatott küzdelemben megjelenő érdekellentétek jelentik.

A politikai kontroll kereteit az Alaptörvény rögzíti, ezek csoportosítása az alanyok vagy a módszerek (eszközök) alapján írhatók le. A kétféle csoportosítás nem független egymástól, az alkotmányosság és a jogállamiság ugyanis elkülöníti az egyes szereplők számára biztosított eszközöket. A politikai kontroll eszköz-rendszerére tehát intézményhez kötött.<sup>5</sup>

Természetesen a fent meghatározott kontrolltípusok között vannak kapcsolatok. Értelemszerűen a jogi kontrollnak át kell hatnia a politikai kontrolltípusokat. A politikai (célszerűségi) kontroll esetében a jogszerűségi feltételeket is figyelembe kell venni, ami igaz a politikai (érdekorientált) ellenőrzésre is. A politikai (érdekorientált) kontroll azonban nem feltétlenül kerül kapcsolatba a politikai (célszerűségi) ellenőrzéssel.

### 3. AZ ORSZÁGGYŰLÉS BIZOTTSÁGAINAK SZEREPE A NEMZETBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK ELLENŐRZÉSÉBEN

#### 3.1. Nemzetbiztonsági Bizottság

Az Országgyűlés a nemzetbiztonsági szolgálatok parlamenti ellenőrzését Nemzetbiztonsági Bizottsága közreműködésével látja el.<sup>6</sup> Ennek szervezeti keretként az Országgyűlésről szóló törvény előírja, hogy kötelező létrehozni nemzetbiztonsággal foglalkozó állandó bizottságot.<sup>7</sup>

A Bizottság politikai jellegének egyik meghatározó eleme a Bizottságban résztvevő országgyűlési képviselői – kizárólagos szavazati jogot is magában hordozó – jelenlét, továbbá a Bizottság állandó bizottsági jellege, mely a plenáris létszámarányokhoz viszonyítva arányos összetételű.<sup>8</sup>

Az állandó bizottság az Országgyűlés kezdeményező, javaslattevő, véleményező, törvényben és a határozati házszabályi rendelkezésekben meghatározott esetekben ügydöntő,<sup>9</sup> valamint a kormányzati munka ellenőrzésében közreműködő szerve, amely az Alaptörvényben, törvényben, a határozati házszabályi

---

[5] VARGA ZS. ANDRÁS: *A közigazgatás kontrolljának jogi eszközei. A kontrollmechanizmusok elmélete*, 2018, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 78. o.

[6] A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (továbbiakban Nbtv.) 14. § (1) bekezdés.

[7] Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény (továbbiakban Ogytv.) 16. § (2) bekezdés.

[8] Az állandó bizottság munkájában bizottsági tagként lehetőség szerint minden képviselőcsoportból annyi képviselő vehet részt, amennyi a képviselőcsoportok közötti létszámaránynak megfelel. Ogytv. 17. § (1) bekezdés.

[9] „Az ügydöntő jogkörök gyakorlása során a bizottságok külső – nem parlamenti jogalany – személyekre kötelező aktusokat nem alkotnak. Ebből a szempontból nem tűnik aggályosnak, hogy a bizottsági aktusokkal szembeni, jogorvoslati jellegű eljárás nem áll rendelkezésre. Azt is figyelembe kell azonban venni, hogy tevékenységük – különösen a vizsgálóbizottságok jelentéskészítése – sértheti más jogalanyok személyiségi jogait.” ERDŐS CSABA: *Parlamenti autonómia. Aktustani elemzések az Országgyűlés jogállásáról és hatásköreiről*, 2016, Gondolat Kiadó, Budapest, 36. o.

rendelkezőkben, továbbá az Országgyűlés egyéb határozataiban meghatározott hatáskörét gyakorolja.<sup>10</sup> A miniszter a Bizottságot a nemzetbiztonsági szolgálatok általános tevékenységéről rendszeresen, de legalább évente kétszer tájékoztatja. A Kormány a nemzetbiztonsági szolgálatokkal kapcsolatos határozatairól a Bizottságot a miniszter útján tájékoztatja.<sup>11</sup>

A Bizottság munkájának „pártatlanságát” hivatott szolgálni az a szabály, miszerint a Bizottság elnöke csak ellenzéki képviselő lehet.<sup>12</sup> Nem kérdéses azonban, hogy e szabálynak semmilyen gyakorlati következménye nincs a nemzetbiztonsági szolgálatok feletti ellenőrzés hatékonyságát illetően. Ugyanis az elnök hatáskörébe az „adminisztratív” többletfeladatokon kívül<sup>13</sup> nem tartozik olyan jogosítvány, amely garantálná a titkosszolgálatok feletti ellenőrzés eredményességét. A Bizottság elnökének egyetlen, az érdemi kontrollban is meghatározó jogosítványa a szavazati jog, viszont árnyalja a képet, hogy a Bizottság határozatait a jelen lévő bizottsági tagok több mint felének szavazatával hozza.<sup>14</sup> Tekintettel a mindenkor Országgyűlés összetételére, a Nemzetbiztonsági Bizottságban kétséget kizáróan megjelennek a politikai érdekellentétek.

A fenti megállapítást igazolja az is, hogy a közelmúltban nem egyszer került sor a Bizottság munkájának ellehetetlenítésére, amikor a kormányoldal képviselői kivonultak az ülésteremből,<sup>15</sup> vagy egyszerűen el sem mentek az ülésre,<sup>16</sup> figyelembe véve, hogy a Bizottság a bizottsági tagok több mint a felének a jelenléte esetén határozatképes.<sup>17</sup> Így összességében elmondhatjuk, hogy a Nemzetbiztonsági Bizottság hatékonysága a titkosszolgálatok feletti kontroll szempontjából nem feltétlenül működik hatékonyan.

### 3.2. Vizsgálóbizottság

A Nemzetbiztonsági Bizottság mellett az Országgyűlés vizsgálóbizottságot is létrehozhat a nemzetbiztonsági szolgálatok feletti ellenőrzés érdekében. A par-

---

[10] Ogytv. 15. § (1) bekezdés.

[11] Nbtv. 14. § (3) bekezdés.

[12] Nbtv. 14. § (1) bekezdés.

[13] Az adminisztratív többletfeladatokat az Ogytv., még részletesebben azonban az 10/2014. (II. 24.) OGY határozat az egyes házszabályi rendelkezésekről (továbbiakban HHSz.) tartalmazza. A teljesség igénye nélkül, ilyen adminisztratív jogosítvány, miszerint bizottság elnöke megnyitja, részrehajlás nélkül vezeti, majd berekeszti az ülést; felszólalásokat engedélyezi, ügyel a házszabályi rendelkezések betartására, az ülés rendjére, illetve kihirdeti a szavazás eredményét. HHSz. 113. § (1) bekezdés. A hivatkozott rendelkezésből mindenképpen érdekes, hogy a HHSz. az elnök objektív ülésvezetési kötelezettségét írja elő. Véleményem szerint az ülésvezetés szempontjából kevésbé releváns – természetesen nem elhanyagolható – a politikai érdekek kifejezése, ellentétben az érdemi szavazással.

[14] Ogytv. 27/C. § (2) bekezdés.

[15] [https://index.hu/belfold/2018/01/25/nemzetbiztonsag\\_fidesz\\_kivonulas/](https://index.hu/belfold/2018/01/25/nemzetbiztonsag_fidesz_kivonulas/).

[16] [https://mandiner.hu/cikk/20181218\\_mtva\\_ugy\\_nem\\_mentek\\_el\\_a\\_kormanyparti\\_kepviselok\\_a\\_nemzetbiztonsagi\\_bizottsag\\_ulesere](https://mandiner.hu/cikk/20181218_mtva_ugy_nem_mentek_el_a_kormanyparti_kepviselok_a_nemzetbiztonsagi_bizottsag_ulesere).

[17] Ogytv. 27/C. § (1) bekezdés.

lamenti ellenőrzés klasszikus elmélete szerint csak közvetlenül a plénum jogosult a Kormány ellenőrzésére, hiszen a Kormány a parlament egészének felel. A nyilvánosságot főképpen a plénum garantálja, ezzel szemben a bizottsági munka fókuszában a nyilvánosság helyett a hatékonyság áll. A hatékony működéshez azonban egyértelműen meghatározott, széleskörű jogosítványok szükségesek. Az Alkotmánybíróság gyakorlatából és a rendelkezésre álló statisztikai adatokból azonban arra következtethetünk, hogy a vizsgálóbizottságok mind szabályozás, mind működési szempontból a parlamenti ellenőrzés leginkább problematikus elemének tekinthetők.<sup>18</sup>

Az Országgyűlés bármely, az Országgyűlés ellenőrzési feladatkörében felmerülő, közérdekű, interpellációval, kérdéssel (azonnali kérdéssel) nem tisztázható ügy megvizsgálására vizsgálóbizottságot küldhet ki.<sup>19</sup> A titkosszolgálatok hatáskörébe tartozó feladatok közérdekű jellege aligha vitatható. Annak ellenére, hogy a közérdek önmagában is egy nehezen definiálható fogalom, a nemzetbiztonsági szolgálatok Alaptörvényben, a biztonságot illetően meghatározott társadalmi és egyéni relevanciája megalapozza a nemzetbiztonsági szolgálatokat érintő, a vizsgálóbizottság hatáskörébe tartozó ellenőrzés lehetőségét.

Nem hozható létre vizsgálóbizottság egyedi jogi felelősség megállapítására.<sup>20</sup> Ezalatt érthetjük a nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos szolgálati állományában lévő egyének egyedi jogi felelősségre vonásának kizárását, mely egyéb fórumok hatáskörébe tartozó eljárás. Továbbá nem terjedhet ki a vizsgálat olyan ügyre, amely a döntés előkészítésének szakaszában van.<sup>21</sup> Ez ugyancsak egy homályos megfogalmazás, tekintettel a titkosszolgálatok jellegadó tulajdonságára, a működésükre történő rálátás korlátozottságára. Végezetül nem terjedhet ki az ellenőrzés olyan ügy megvizsgálására, amely folyamatban lévő büntető-, szabálysértési, polgári vagy hatósági eljárás tárgya.<sup>22</sup> Ezek közül a hatósági eljárást érdemes kiemelni. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (továbbiakban Ákr.) rendelkezései szerint hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet (akit) törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít fel vagy jogszabály hatósági hatáskör gyakorlására jelöl ki.<sup>23</sup> Látjuk, hogy az Ákr. nem sorolja fel tételesen a hatóságnak minősülő szerveket, viszont a központi államigazgatási szervek államigazgatási hatóságoknak minősülnek,<sup>24</sup> így a nemzetbiztonsági szolgálatok is hatóságként jelennek meg a közigazgatásban, viszont

---

[18] MAGYAR ZSÓKA: A parlamenti ellenőrzés eszközei az Országgyűlés gyakorlatában, in *Parlamenti Szemle*, 2018/2. szám, 141. o.

[19] Ogytv. 24. § (1) bekezdés.

[20] Ogytv. 24. § (1) bekezdés.

[21] Ogytv. 24. § (1) bekezdés.

[22] Ogytv. 24. § (1) bekezdés.

[23] Ákr. 9. §.

[24] HULKÓ GÁBOR: A hatósági ügy fogalma és a törvény hatálya, in PATYI ANDRÁS (szerk.): *A közigazgatási hatósági eljárás jog intézményei*, 2019, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 30. o.

a vizsgálóbizottság ellenőrzése nem terjedhet ki olyan ügyre, mely a titkosszolgálatok eljárásnak tárgya.

Vizsgálóbizottság létrehozását a képviselők egyötöde kezdeményezheti.<sup>25</sup> A vizsgálóbizottság paritásos bizottság,<sup>26</sup> tehát a kormányoldal és az ellenzék képviselői egyenlő arányban vesznek részt a vizsgálóbizottság munkájában. Az Ogytv. arról is rendelkezik, hogy a Kormány, illetve a Kormány vagy a Kormány tagja irányítása alatt álló központi államigazgatási szerv tevékenységét vizsgáló vizsgálóbizottság elnöke az érintett Kormány ellenzékéhez tartozó képviselő lehet.<sup>27</sup> A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény (továbbiakban Ksztv.) egyértelműen rendelkezik arról, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok központi államigazgatási szervek,<sup>28</sup> melyeket a Kormány irányít.<sup>29</sup>

A vizsgálóbizottság a vizsgálati tevékenységével összefüggő irattal, adattal vagy egyéb információval rendelkező személyt, szervet vagy szervezetet a vizsgálati tevékenységében való közreműködésre kötelezheti (a továbbiakban: együttműködésre kötelezett). Az együttműködésre kötelezettet, adatszolgáltatási, megjelenési, illetve nyilatkozattételi kötelezettség terheli.<sup>30</sup> Ebben az esetben is a nemzetbiztonsági szolgálatok titkosságának problematikája merül fel, hiszen nemzetbiztonsági szervek alkalmazottai nem biztos, hogy a vizsgálat eredményes lefolytatásához szükséges információkat nyilvánosságra hozzák. Ráadásul az együttműködésre kötelezett személy kötelezettsége nem teljesítésének következménye csupán annyi, hogy a kötelezettségeinek megszegéséről az ülést vezető elnök az Országgyűlés soron következő ülésén való bejelentéssel tájékoztatja a nyilvánosságot.<sup>31</sup>

A vizsgálóbizottság ellenőrzésének eredményeiről jelentést készít,<sup>32</sup> melynek elfogadásáról vagy elutasításáról az Országgyűlés határozatot hoz.<sup>33</sup> A jelentés bíróság vagy más hatóság előtt nem támadható meg,<sup>34</sup> így a vizsgálati tevékenység egyértelműen csak a politikai felelősség megállapítására irányulhat, a bizottság megállapításai más hatóságot vagy bíróságot nem kötnek.<sup>35</sup>

Végezetül érdemes kiemelni azt is, hogy a rendszerváltás óta összesen nyolcvenkettő vizsgálóbizottságot állítottak fel, melyből hét az Alaptörvény hatályba lépése óta kezdte meg működését. Kiemelendő, hogy nem voltak jellemzőek a

---

[25] Ogytv. 24. § (2) bekezdés.

[26] Ogytv. 24 § (5) bekezdés.

[27] Ogytv. 24. § (5) bekezdés.

[28] Ksztv. 1. § (2) bekezdés d) pont és (5) bekezdés d) pont.

[29] Nbtv. 2. § (1) bekezdés.

[30] Ogytv. 25. § (1)-(2) bekezdés.

[31] Ogytv. 25. § (3) bekezdés.

[32] Ogytv. 26. § (1) bekezdés.

[33] Ogytv. 26. § (3) bekezdés.

[34] Ogytv. 26. § (4) bekezdés

[35] DUKÁN ILDIKÓ – VARGA AIDA (szerk.): *Parlamenti Jog. Az országgyűlés működése, feladatai és hatáskörei, kapcsolódó intézmények*, 2018, Országgyűlés Hivatala, Budapest, 145. o.

nemzetbiztonsági szolgálatok feletti ellenőrzés céljából létrehozott bizottságok.<sup>36</sup> Ehhez kapcsolódóan hangsúlyozandó az is, hogy már nem kötelező vizsgálóbizottság felállítása, amennyiben azt képviselők 1/5-e indítványozza, pusztán az indítványtételi jog maradt meg az országgyűlési képviselők kezében.

#### 4. KÖVETKEZTETÉSEK

Összességében elmondható, hogy bár léteznek ellenőrző fórumok, azok hatékonysága azonban vitatható. A Nemzetbiztonsági Bizottságot illetően megállapítottam, hogy egyértelműen egy politikai (érdekorientált) ellenőrzési fórumról van szó. Ez a jelenleg hatályos szabályozás alapján aligha változik, az ellenőrzés eredménye mindenkor kiszolgáltatott lesz az aktuális politikai érdekeknek.

Más a helyzet a vizsgálóbizottsággal, hiszen a gyakorlat szerint annak felállítása is akadályokba ütközik. Véleményem szerint a vizsgálóbizottságok kötelező felállítása annak indítványozását követően eredményesebb alkotmányossági kontrollként funkcionálhatna, ahol a (párt)politikai érdekek kevésbé jelentenek gátat a hatékony ellenőrzésben.

#### FELHASZNÁLT IRODALOM

- CSINK LÓRÁNT – TÖRÖK RÉKA: Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete a Szabó és Vissy kontra Magyarország ügyben. A magánszféra védelme és a titkos információgyűjtés dilemmái, in *Jogesetek Magyarázata*, 2017/4. szám, 76. o.
- DUKÁN ILDIKÓ – VARGA AIDA (szerk.): *Parlamenti Jog. Az országgyűlés működése, feladat- és hatáskörei, kapcsolódó intézmények*, 2018, Országgyűlés Hivatala, Budapest.
- ERDŐS CSABA: *Parlamenti autonómia. Aktustani elemzések az Országgyűlés jogállásáról és hatásköreiről*, 2016, Gondolat Kiadó, Budapest.
- GULYÁS ATTILA: Politikai és jogi kontroll a nemzetbiztonsági szervek felett, in CSINK Lóránt (szerk.): *A nemzetbiztonság kihívásainak hatása a magánszférára*. 2017, Vareg Kft., Budapest, 125–126. o.
- HULKÓ GÁBOR: A hatósági ügy fogalma és a törvény hatálya, in PATYI ANDRÁS (szerk.): *A közigazgatási hatósági eljárásjog intézményei*, 2019, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 30. o.
- MAGYAR ZSÓKA: A parlamenti ellenőrzés eszközei az Országgyűlés gyakorlatában, in *Parlamenti Szemle*, 2018/2. szám, 141. o.
- VARGA ZS. ANDRÁS: *Közigazgatás és kontroll*, 2014, NKE, (felelős kiadó: Patyi András, rektor).
- VARGA ZS. ANDRÁS: *A közigazgatás kontrolljának jogi eszközei. A kontroll-mechanismusok elmélete*, 2018, Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
- A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény

---

[36] <https://www.parlament.hu/web/guest/bizottsagok-elozo-ciklusbeli-adatai>.

- A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény
- Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény
- Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
- 10/2014. (II. 24.) OGY határozat